

```
In [1]: import numpy as np
import numpy.linalg as la
import matplotlib.pyplot as plt
import matplotlib.lines as lns

def plot_function(interval,fun):
    a=interval[0]
    b=interval[1]

    x=np.linspace(a-1,b+1,100)
    y=fun(x)

    plt.figure(figsize=(15, 10))
    plt.plot(x,y,linewidth=5)
    plt.plot(x,np.zeros(x.size),linewidth=5)

def draw_vertical_lines(a,b):
    limits=plt.axis()
    l1=lns.Line2D([a[0],a[0]], [0,a[1]],color="blue",linewidth=5)
    l2=lns.Line2D([b[0],b[0]], [0,b[1]],color="blue",linewidth=5)
    l3=lns.Line2D([a[0],b[0]], [a[1],b[1]],color="red",linewidth=5)
    ax = plt.gca()
    ax.add_line(l1)
    ax.add_line(l2)
    ax.add_line(l3)

def draw_trapezoid(a,b):
    limits=plt.axis()
    l1=lns.Line2D([a[0],a[0]], [0,a[1]],color="blue",linewidth=5)
    l2=lns.Line2D([b[0],b[0]], [0,b[1]],color="blue",linewidth=5)
    l3=lns.Line2D([a[0],b[0]], [a[1],b[1]],color="red",linewidth=5)
    ax = plt.gca()
    ax.add_line(l1)
    ax.add_line(l2)
    ax.add_line(l3)

def draw_trapezoids(a,b,fun,n):
    plot_function((a,b),fun)
    x=np.linspace(a,b,n+1)
    for i in range(len(x)-1):
        draw_trapezoid([x[i],fun(x[i])],[x[i+1],fun(x[i+1])])

def draw_simpson(a,b,fun):
    x=np.linspace(a,b,3)
    y=fun(x)
    p=interp(x,y)
    draw_function((a,b),fun)
    draw_vertical_lines([a,fun(a)],[b,fun(b)])
    c=(a+b)/2
    draw_vertical_lines([c,fun(c)],[c,fun(c)])
    x=np.linspace(a,b,100)
    plt.plot(xp,np.polyval(p,xp),linewidth=5,color="red")
    plt.plot([a,c,b],[fun(a),fun(c),fun(b)],'o',markersize=15,markerfacecolor='g')

def draw_simpsons(a,b,fun,n):
    plot_function((a,b),fun)
    draw_vertical_lines([a,fun(a)],[b,fun(b)])

    points=np.linspace(a,b,3*n+1)
    I=0
    for i in range(0,len(points)-1,2):
        x=points[i],points[i+1],points[i+2]
        y=fun(points[i]),fun(points[i+1]),fun(points[i+2])
        p=interp(x,y)
        x=np.linspace(points[i],points[i+2],50)
        plt.plot(np.polyval(p,xp),linewidth=5,color="red")
        draw_vertical_lines([points[i],fun(points[i])],[points[i+1],fun(points[i+1])])
        draw_vertical_lines([points[i+1],fun(points[i+1])],[points[i+2],fun(points[i+2])])
        draw_vertical_lines([points[i+2],fun(points[i+2])],[points[i+2],fun(points[i+2])])

def calculate_error(a,b,fun,correct_solution,max_num_of_reps,method):
    errors=np.zeros(max_num_of_reps)
    sub_intervals=np.zeros(max_num_of_reps)
    for i in range(max_num_of_reps):
        i=method(a,b,fun,i+1)
        errors[i]=np.abs(i-correct_solution)
        if method == 'trapez_kompozitno':
            sub_intervals[i]=(b-a)/i
        else:
            sub_intervals[i]=(b-a)/(3*i-1)

    #plt.figure(figsize=(10, 10))
    #plt.plot(range(1,max_num_of_reps+1),errors,linewidth=5)
    #plt.xlabel('Broj primena metoda')
    #plt.ylabel('Greska')

    return (errors,sub_intervals)
```

Numerička integracija

Pomoću numeričke integracije možemo da odredimo određeni integral proizvoljne funkcije.

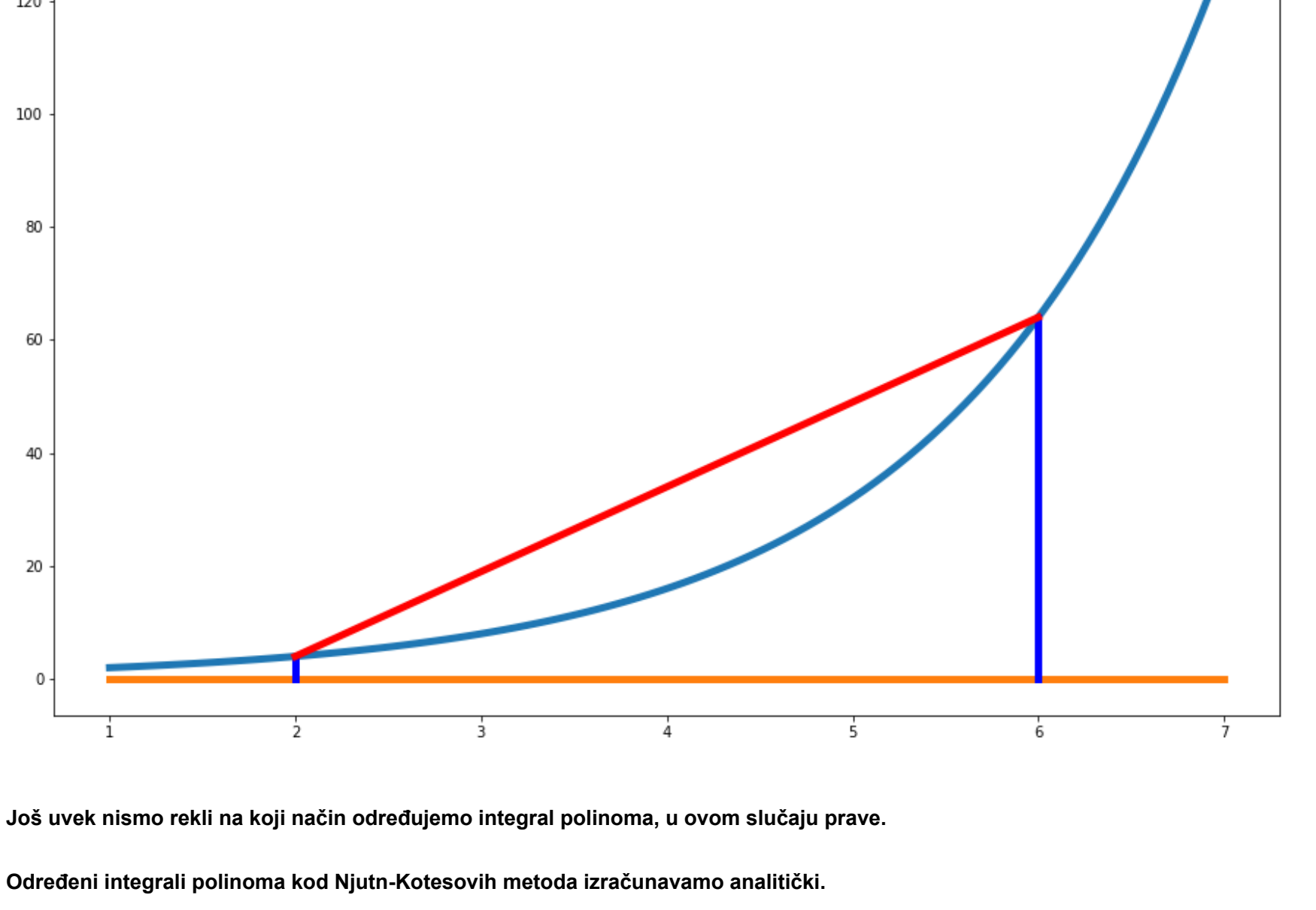
Određeni integral predstavlja površinu figure ispod date funkcije na zadatom zatvorenom intervalu.

Na primer, na sledećoj slici određeni integral

$$\int_2^6 2^x dx$$

je površina figure ispod funkcije $f(x) = 2^x$ na zatvorenom intervalu [2,6].

```
In [2]: plot_function([2,6],lambda x: 2**x)
draw_vertical_lines([2,2**2],[6,2**6])
```


Sve numeričke metode za integraciju imaju za cilj da procene površinu figure ispod funkcije.

Metode se razlikuju po načinu na koji se procena površine vrši.

Njtn-Kotesove metode

Kod Njtn-Kotesovih metoda koristimo interpolaciju da funkciju aproksimiramo polinomom.

Nakon toga izračunavamo određeni integral polinoma.

Rezultat intregacije polinoma smatramo rezultatom integracije funkcije.

Pošto je polinom aproksimacija funkcije, rezultat će biti aproksimacija tačne vrednosti određenog integrala funkcije.

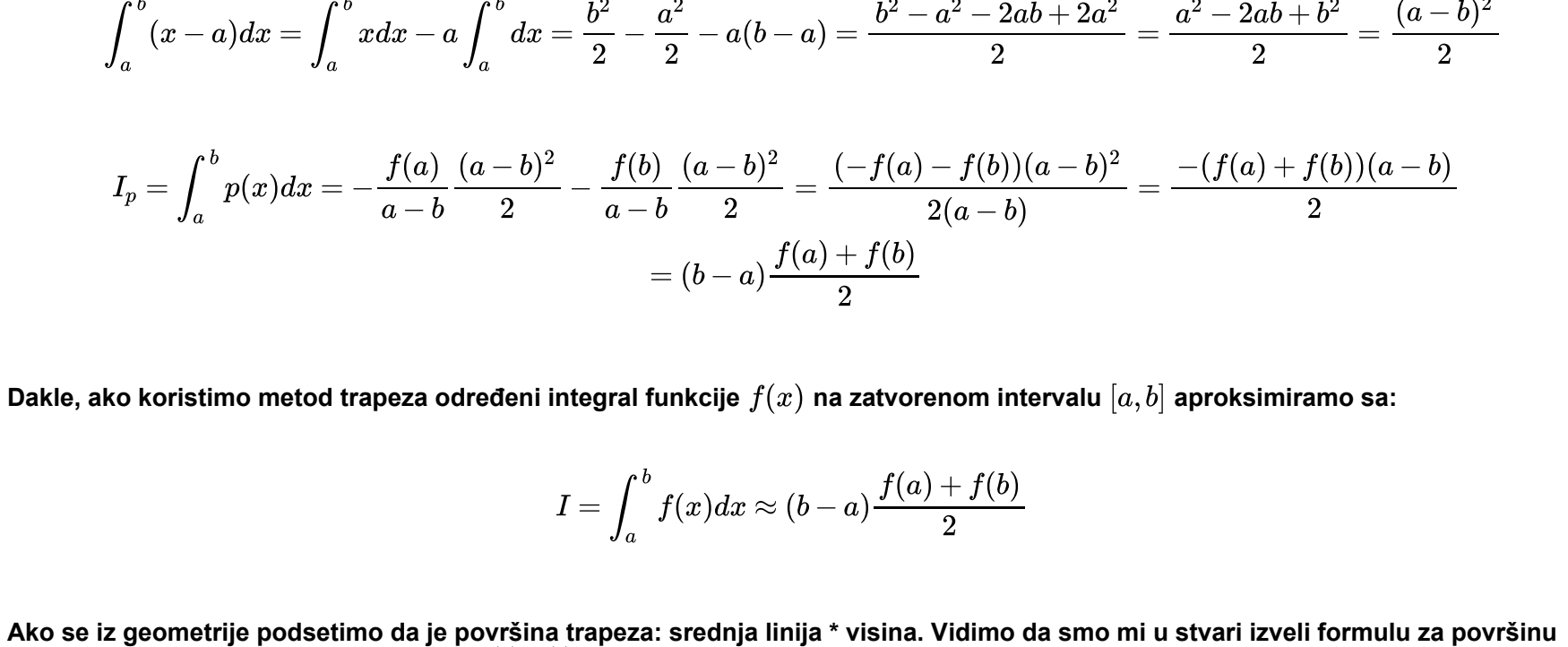
U nastavku ćemo pokazati na koji način određujemo određeni integral polinoma i koliko takvom aproksimacijom gubimo na tačnosti.

Metod trapeza

Kod ovog metoda koristimo linearnu interpolaciju da aproksimiramo funkciju.

Na taj način dobijamo funkciju aproksimiramo trapezom, kao na sledećoj slici.

```
In [3]: plot_function([2,6],lambda x: 2**x)
draw_vertical_lines([2,2**2],[6,2**6])
draw_trapezoid([2,2**2],[6,2**6])
```


Još uvek nismo rekli na koji način određujemo integral polinoma, u ovom slučaju prave.

Određeni integrali polinoma kod Njtn-Kotesovih metoda izračunavamo analitički.

Rezultat analitičke integracije biće funkcija koja će u stvari predstavljati metod trapeza.

U nastavku prikazujemo izvođenje formule za metod trapeza.

Data nam je proizvoljna funkcija $f(x)$ i interval $[a, b]$. Cilj nam je da izračunamo određeni integral:

$$I = \int_a^b f(x) dx$$

Prvo aproksimiramo funkciju $f(x)$ na intervalu $[a, b]$ pomoću prave kroz tačke $(a, f(a))$ i $(b, f(b))$ (kao na slici iznad).

Pravu možemo rećimo da odredimo pomoću Lagranžovog polinoma:

$$p(x) = \frac{x-b}{a-b} f(a) + \frac{x-a}{b-a} f(b)$$

Rešavamo sada integral:

$$I_p = \int_a^b p(x) dx$$

analitički.

$$I_p = \int_a^b p(x) dx = \int_a^b \frac{x-b}{a-b} f(a) + \frac{x-a}{b-a} f(b) dx$$

$$\int_a^b (x-b) dx = \int_a^b x dx - a \int_a^b dx = \frac{b^2}{2} - \frac{a^2}{2} - b(b-a) = \frac{b^2 - a^2 - 2ab + 2ab}{2} = \frac{-a^2 + 2ab - b^2}{2} = \frac{-a^2 - 2ab + b^2}{2} = \frac{-(a-b)^2}{2}$$

$$\int_a^b (x-a) dx = \int_a^b x dx - a \int_a^b dx = \frac{b^2}{2} - \frac{a^2}{2} - a(b-a) = \frac{b^2 - a^2 - 2ab + 2a^2}{2} = \frac{a^2 - 2ab + b^2}{2} = \frac{(a-b)^2}{2}$$

$$I_p = \int_a^b p(x) dx = \frac{f(a)}{a-b} \frac{(a-b)^2}{2} - \frac{f(b)}{a-b} \frac{(a-b)^2}{2} = \frac{-(f(a) - f(b))(a-b)^2}{2(a-b)} = \frac{-(f(a) + f(b))(a-b)}{2} = (b-a) \frac{f(a) + f(b)}{2}$$

Dakle, ako koristimo metod trapeza određeni integral funkcije $f(x)$ na zatvorenom intervalu $[a, b]$ aproksimiramo sa:

$$I = \int_a^b f(x) dx \approx (b-a) \frac{f(a) + f(b)}{2}$$

Ako se iz geometrije posmatimo da je površina trapeza: srednja linija * visina. Vidimo da smo mi u stvari izveli formulu za površinu trapeza (visina je $b-a$, a srednja linija $\frac{f(a)+f(b)}{2}$).

Primer: Primenićemo sada metodu trapeza da rešimo integral:

$$I = \int_2^6 2^x dx$$

Imamo da je $a=2, b=6, f(x) = 2^x$. Primenjujemo metod:

$$I \approx (b-a) \frac{f(a) + f(b)}{2} = (6-2) \frac{f(2) + f(6)}{2} = 2(2^2 + 2^6) = 136$$

Proverićemo sada koliko smo pogrešili. Analitičko rešenje je:

$$I = \int_2^6 2^x dx = \frac{2^x}{\ln(2)} \Big|_2^6 = 86.56170$$

U naredne dve linije koda računamo grešku i relativnu grešku.

```
In [4]: greska=135-86.5
relativna_greska=(135-86.5)/86.5
print(greska)
print(relativna_greska)
```

Vidimo da smo pogrešili za 56% što je dosta velika greška. Razlog za to je očigledan ako pogledamo sliku iznad.

Između površine trapeza i figure ispod funkcije postoji dosta velika razlika.

Dakle, osim ako ne tražimo integral prave, metod trapeza rezultujeva greškom.

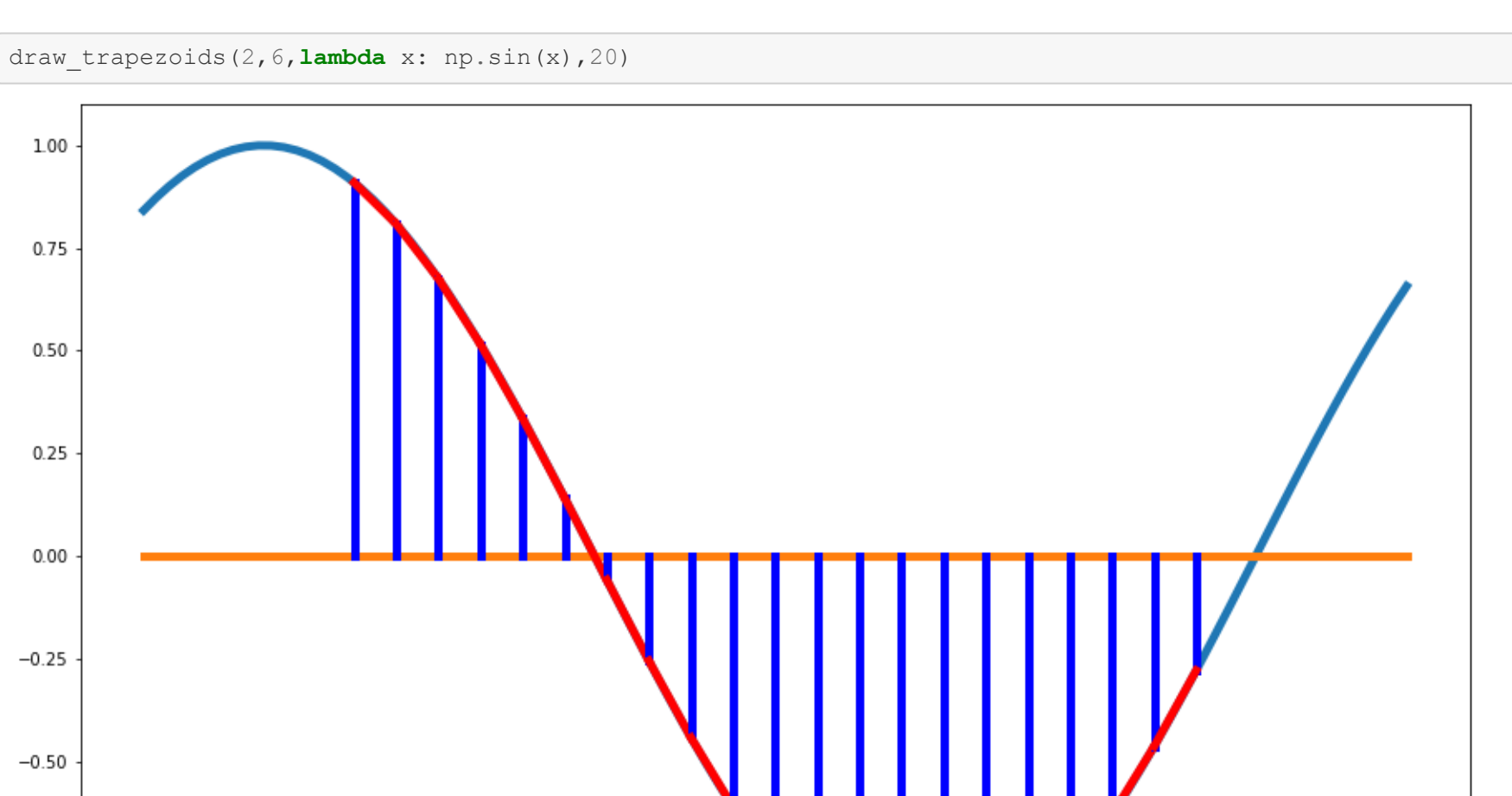
Pre nego što pokažemo kako ćemo poboljšati tačnost metoda trapeza, napisaćemo kod za metod.

```
In [5]: def trapez(a,b,funkcija):
return (b-a)/(2*(funkcija(a)+funkcija(b)))
```

```
In [6]: I = trapez(2,6,lambda x: 2**x)
print(I)
```

Hajde da vidimo šta bi dobili ako umesto metoda trapeza koristimo dva trapeza.

```
In [7]: draw_trapezoids(2,6,lambda x: 2**x,2)
```

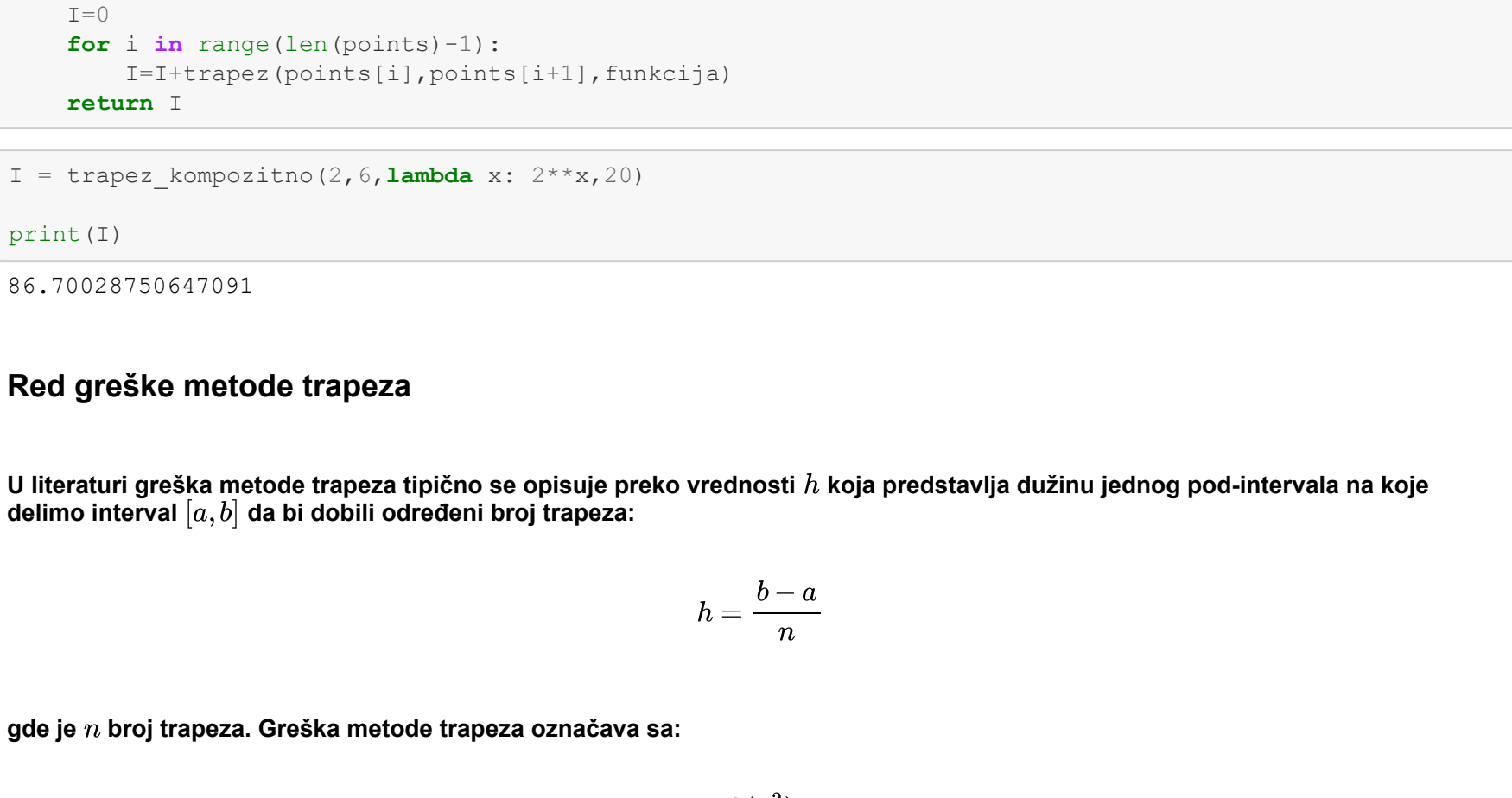


```
In [8]: I = trapez(2,4,lambda x: 2**x) + trapez(4,6,lambda x: 2**x)
print(I)
```

100.0

Hajde da probamo sa četiri trapeza.

```
In [9]: draw_trapezoids(2,6,lambda x: 2**x,4)
```


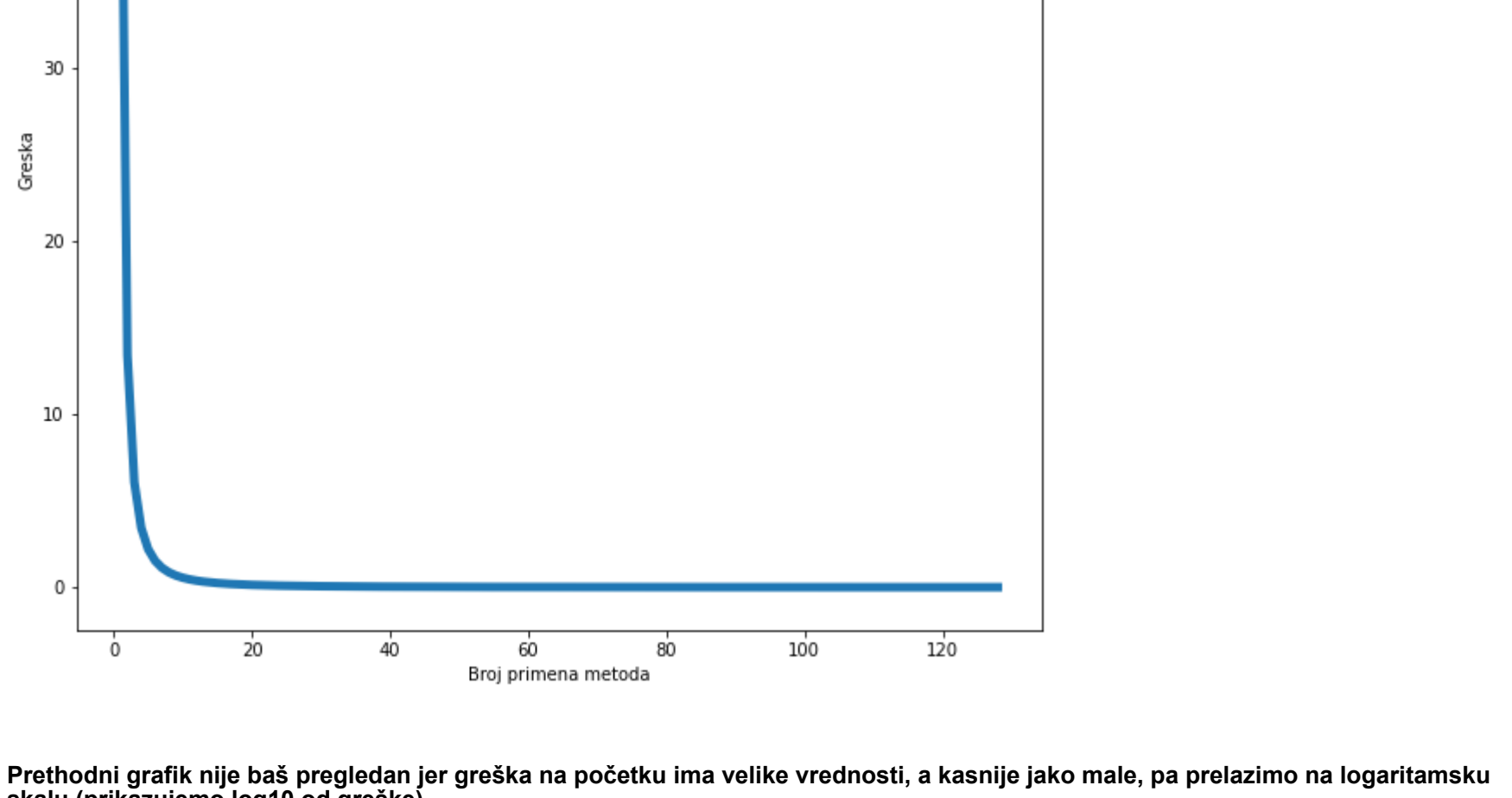
```
In [10]: points=np.linspace(2,6,5)
I=0
for i in range(1,len(points)-1):
    I+=trapez(points[i],points[i+1],lambda x: 2**x)
print(I)
```

84.0

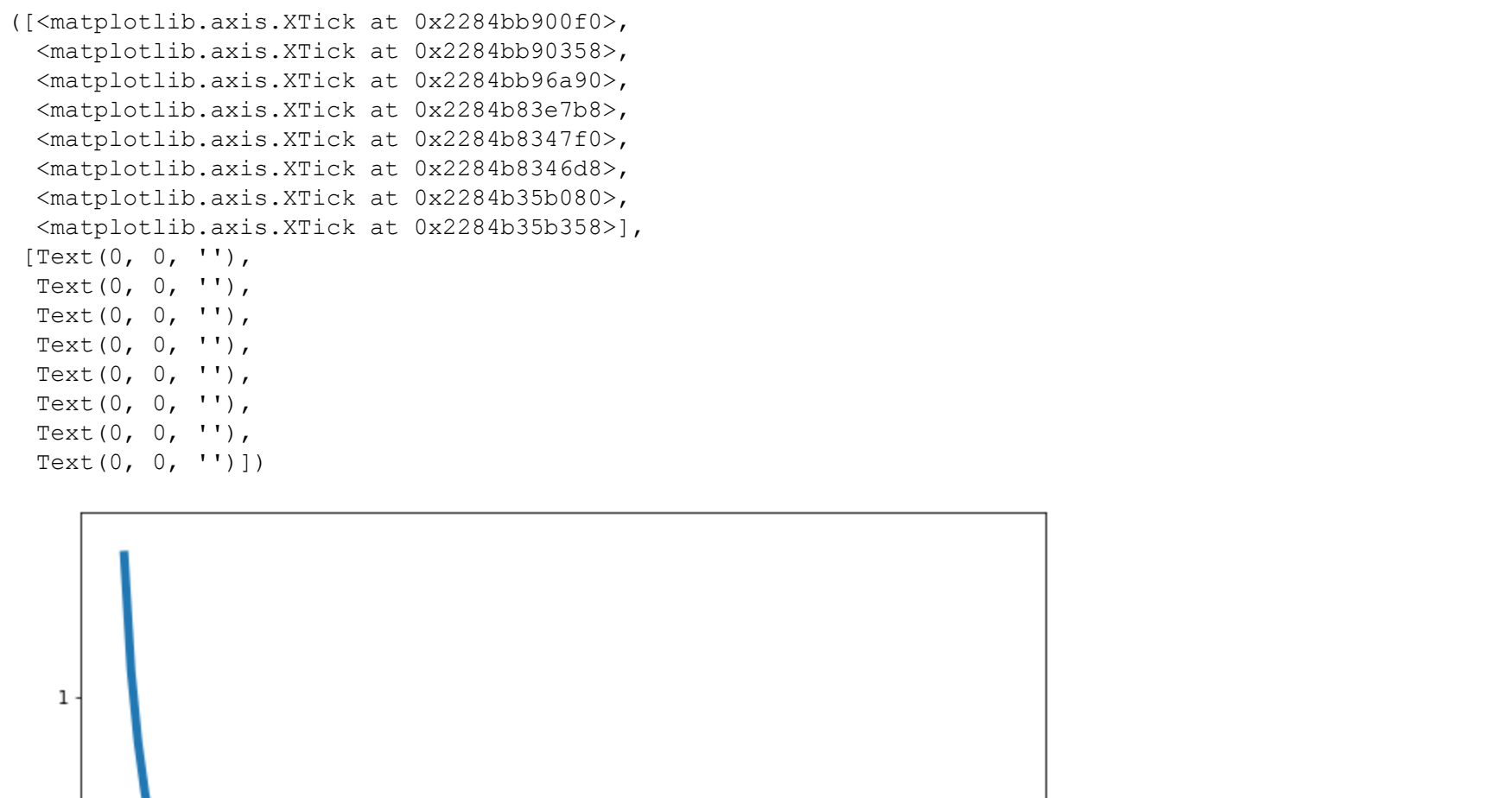
Vidimo da kako povećavamo broj trapeza, tako se približavamo sve više tačnom rešenju.

Ako pogledamo sliku sa 214 trapeza vidimo da trapezi manje veličine bolje aproksimiraju funkciju i da zbir površina manjih trapeza mnogo bolje aproksimira površinu figure ispod funkcije nego jedan trapez.

```
In [11]: #plot_function([2,6],lambda x: 2**x)
#draw_vertical_lines([2,2**2],[6,2**6])
draw_trapezoids(2,6,lambda x: 2**x,20)
```



```
In [12]: draw_trapezoids(2,6,lambda x: np.sin(x),20)
```


Kompozitna metoda trapeza

Formalan naziv za postupak koji smo primenili je kompozitna metoda trapeza jer smo površinu figure "složili" iz više delova.

Napisaćemo sada kod za kompozitnu metodu trapeza.

Ulazni parametar n predstavlja broj trapeza koji želimo.

```
In [13]: def trapez_kompozitno(a,b,funkcija,n):
points=np.linspace(a,b,n+1)
I=0
for i in range(1,len(points)-1):
    I+=trapez(points[i],points[i+1],funkcija)
return I
```

```
In [14]: I = trapez_kompozitno(2,6,lambda x: 2**x,20)
print(I)
```

86.70028750647091

Red greške metode trapeza

U literaturi greška metode trapeza tipično se opisuje preko vrednosti h koja predstavlja dužinu jednog pod-intervala na koje interval $[a, b]$ da bi dobili određeni broj trapeza:

$$h = \frac{b-a}{n}$$

gde je n broj trapeza. Greška metode trapeza označava sa:

$$O(h^2)$$

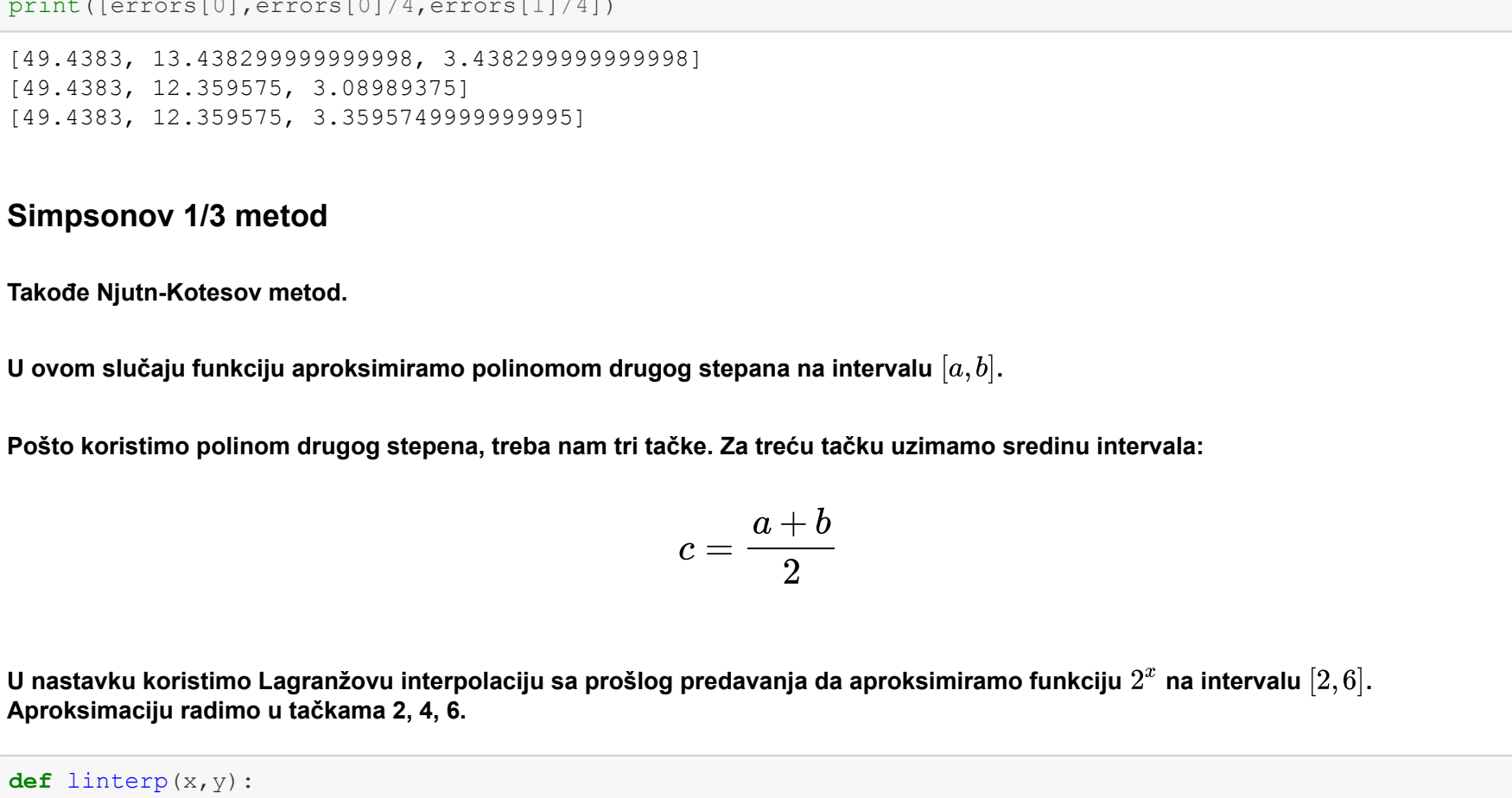
i kaže se da je greška metode trapeza reda h^2 . (Kompletan postupak za određivanje greške metode trapeza dat je u udžbeniku.)

To znači da se za male vrednosti h , tj. veliki broj trapeza, greška ponaša kao funkcija $f(h) = h^2$.

Funkcija koju pozivamo u sledećem redu prikazuje grešku za broj primena metoda redom od 1 do 2^7 za $I = \int_2^6 2^x dx$.

```
In [15]: [errors,sub_intervals]=calculate_error(2,6,lambda x: 2**x,86.56170,2**7,trapez_kompozitno)
plt.figure(figsize=(10, 10))
plt.plot(range(1,2**7+1),errors,linewidth=5)
plt.xlabel('Broj primena metoda')
plt.ylabel('Greska')
```

```
Out[15]: Text(0, 0.5, 'Greska')
```


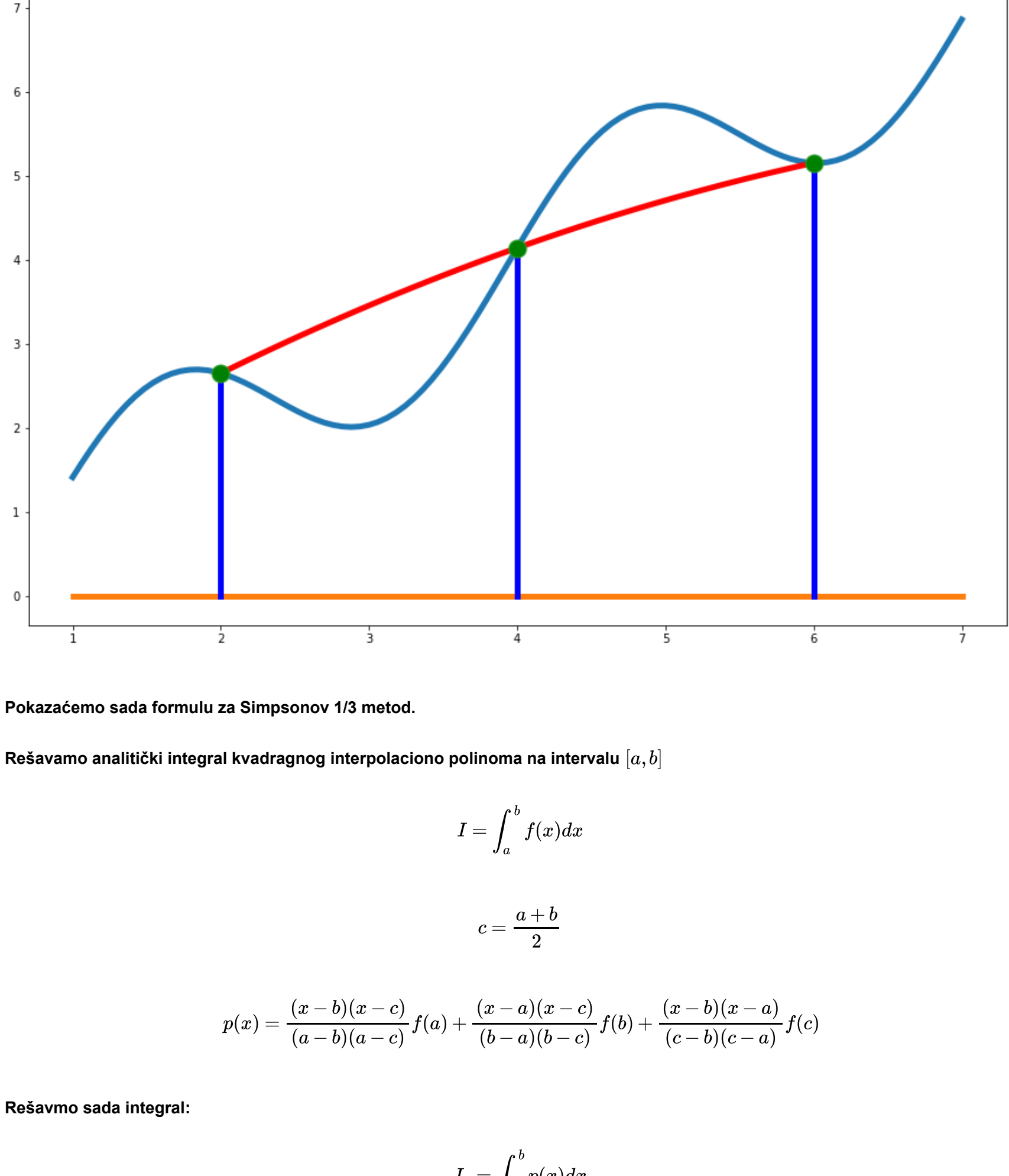
Prethodni prikaz nije baš pregledan jer greška na početku ima velike vrednosti, a kasnije jako male, pa prelazimo na logaritamsku skalu, ali da prikazujemo log10 od greške.

```
In [16]: plt.figure(figsize=(10, 10))
plt.plot(range(len(errors)),np.log10(errors),linewidth=5)
plt.xlabel('Broj primena metoda')
plt.ylabel('log10(Greska)')
```

```
Out[16]: [(<matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb900f0>, <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90358>, <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb96a90>, <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb96b90>, <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb96c90>, <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb96d90>, <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb96e90>, <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb96f90>), <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb97090>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb97190>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb97290>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb97390>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb97490>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb97590>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb97690>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb97790>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb97890>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb97990>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb97a90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb97b90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb97c90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb97d90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb97e90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb97f90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb98090>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb98190>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb98290>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb98390>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb98490>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb98590>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb98690>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb98790>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb98890>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb98990>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb98a90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb98b90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb98c90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb98d90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb98e90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb98f90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb99090>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb99190>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb99290>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb99390>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb99490>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb99590>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb99690>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb99790>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb99890>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb99990>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb99a90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb99b90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb99c90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb99d90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb99e90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb99f90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9a090>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9a190>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9a290>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9a390>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9a490>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9a590>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9a690>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9a790>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9a890>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9a990>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9aa90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9ab90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9ac90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9ad90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9ae90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9af90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9b090>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9b190>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9b290>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9b390>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9b490>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9b590>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9b690>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9b790>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9b890>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9b990>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9ba90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9bb90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9bc90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9bd90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9be90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9bf90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9c090>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9c190>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9c290>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9c390>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9c490>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9c590>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9c690>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9c790>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9c890>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9c990>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9ca90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9cb90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9cc90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9cd90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9ce90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9cf90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9d090>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9d190>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9d290>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9d390>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9d490>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9d590>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9d690>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9d790>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9d890>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9d990>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9da90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9db90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9dc90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9dd90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9de90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9df90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9e090>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9e190>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9e290>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9e390>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9e490>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9e590>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9e690>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9e790>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9e890>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9e990>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9ea90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9eb90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9ec90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9ed90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9ee90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9ef90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9f090>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9f190>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9f290>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9f390>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9f490>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9f590>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9f690>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9f790>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9f890>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9f990>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9fa90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9fb90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9fc90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9fd90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9fe90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb9ff90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90090>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90190>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90290>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90390>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90490>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90590>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90690>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90790>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90890>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90990>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90a90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90b90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90c90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90d90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90e90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb90f90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb91090>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb91190>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb91290>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb91390>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb91490>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb91590>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb91690>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb91790>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb91890>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb91990>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb91a90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb91b90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb91c90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb91d90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb91e90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb91f90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb92090>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb92190>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb92290>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb92390>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb92490>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb92590>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb92690>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb92790>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb92890>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb92990>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb92a90>], <matplotlib.axis.XTick at 0x2284bb92b90>], &lt
```



```
[22]: draw_simpson(2,6,lambdax:x=np.cos(2*x))
```


Pokazaćemo sada formulu za Simpsonov 1/3 metod.

Rešavamo analitički integral kvadrnog interpolaciono polinoma na intervalu $[a, b]$

$$I = \int_a^b f(x) dx$$

$$c = \frac{a+b}{2}$$

$$p(x) = \frac{(x-b)(x-c)}{(a-b)(a-c)} f(a) + \frac{(x-a)(x-c)}{(b-a)(b-c)} f(b) + \frac{(x-b)(x-a)}{(c-b)(c-a)} f(c)$$

Rešavamo sada integral:

$$I_p = \int_a^b p(x) dx$$

analitički.

Postupak rešavanja dat je u udzbeniku, dok ovde samo dajemo rezultat, tj. formulu za Simpsonovu 1/3 metodu:

$$I = \int_a^b f(x) dx \approx \frac{b-a}{6} (f(a) + 4f(c) + f(b))$$
$$c = \frac{a+b}{2}$$

U nastavku je prikazan kod za Simpsonovu 1/3 metodu.

```
In [23]: def simpson(a,b,funkcija):
        c=(a+b)/2
        I=(b-a)*(funkcija(a)+4*funkcija(c)+funkcija(b))
        return I
```

Poredimo sada Simpsonovu 1/3 metodu sa metodom trapeza na primerima funkcija $f(x) = 2^x$ i $f(x) = x - \cos(2x)$

```
In [24]: I_trapez = trapez(2,6,lambdax: 2**x)
I_simpson = simpson(2,6,lambdax: 2**x)

print(I_trapez)
print(I_simpson)
```

136.0

88.0

```
In [25]: tacno_resenje = 86.56170
```

```
print(tacno_resenje)
```

86.5617

```
In [26]: print(np.abs(tacno_resenje-I_trapez)/tacno_resenje)
print(np.abs(tacno_resenje-I_simpson)/tacno_resenje)
```

0.571336537983889

0.016615893634251616

```
In [27]: I_trapez = trapez(2,6,lambdax:x=np.cos(2*x))
I_simpson = simpson(2,6,lambdax:x=np.cos(2*x))

print(I_trapez)
print(I_simpson)
```

15.61957932426224

16.2611931398243717

```
In [28]: tacno_resenje = 15.88988521134625
```

```
print(tacno_resenje)
```

15.88988521134625

```
In [29]: print(np.abs(tacno_resenje-I_simpson)/tacno_resenje)
print(np.abs(tacno_resenje-I_trapez)/tacno_resenje)
```

0.0233675686625983

0.017011919330511683

Vidimo da za prvi primer postoji velika razlika između grešaka u korist Simpsonove 1/3 metode, dok je za drugi primer razlika manja i u korist metode trapeza. Razlike su takve jer imamo samo jednu primenu funkcije, a sam oblik funkcije tada ima veliki značaj. Na primer, funkcija $f(x) = 2^x$ veoma liči na kvadratični polinom na intervalu [2,6].

Simpsonov metod koristi finiju interpolaciju od metoda trapeza i ima bolju tačnost, što ćemo i demonstrirati poređenjem kompozitnih metoda.

Prvo pišemo kod za Simpsonov 1/3 metod. Za n primena metoda, na intervalu $[a, b]$ formiramo ukupno $n+1$ ekvidistantnih tačaka (tu računamo i krajnje tačke) i onda uzimamo po tri tačke i primenjujemo metod na njih.

Na primer, za $[2, 6]$ i $n = 2$ tri tačke su: 2, 4, 6. Metod primenimo onda na $[2, 4]$ i $[4, 6]$ i to saberemo. Sama primena metoda na npr. $[2, 4]$ kreirae srednju tačku 3 i primeniti formulu.

```
In [30]: def simpson_kompozitno(a,b,funkcija,n):
        parts=np.linspace(a,b,n+1)
        I=0
        for i in range(len(parts)-1):
            I = I + simpson(parts[i], parts[i+1], funkcija)
        return I
```

```
In [31]: I_simpson_kom = simpson_kompozitno(2,6,lambdax: 2**x,2)
I_trapez_kom = trapez_kompozitno(2,6,lambdax: 2**x,2)

print(I_simpson_kom)
print(I_trapez_kom)
```

86.66666666666666

100.0

```
In [32]: tacno_resenje = 86.56170
```

```
print(tacno_resenje)
```

```
print(np.abs(tacno_resenje-I_simpson_kom)/tacno_resenje)
print(np.abs(tacno_resenje-I_trapez_kom)/tacno_resenje)
```

86.5617

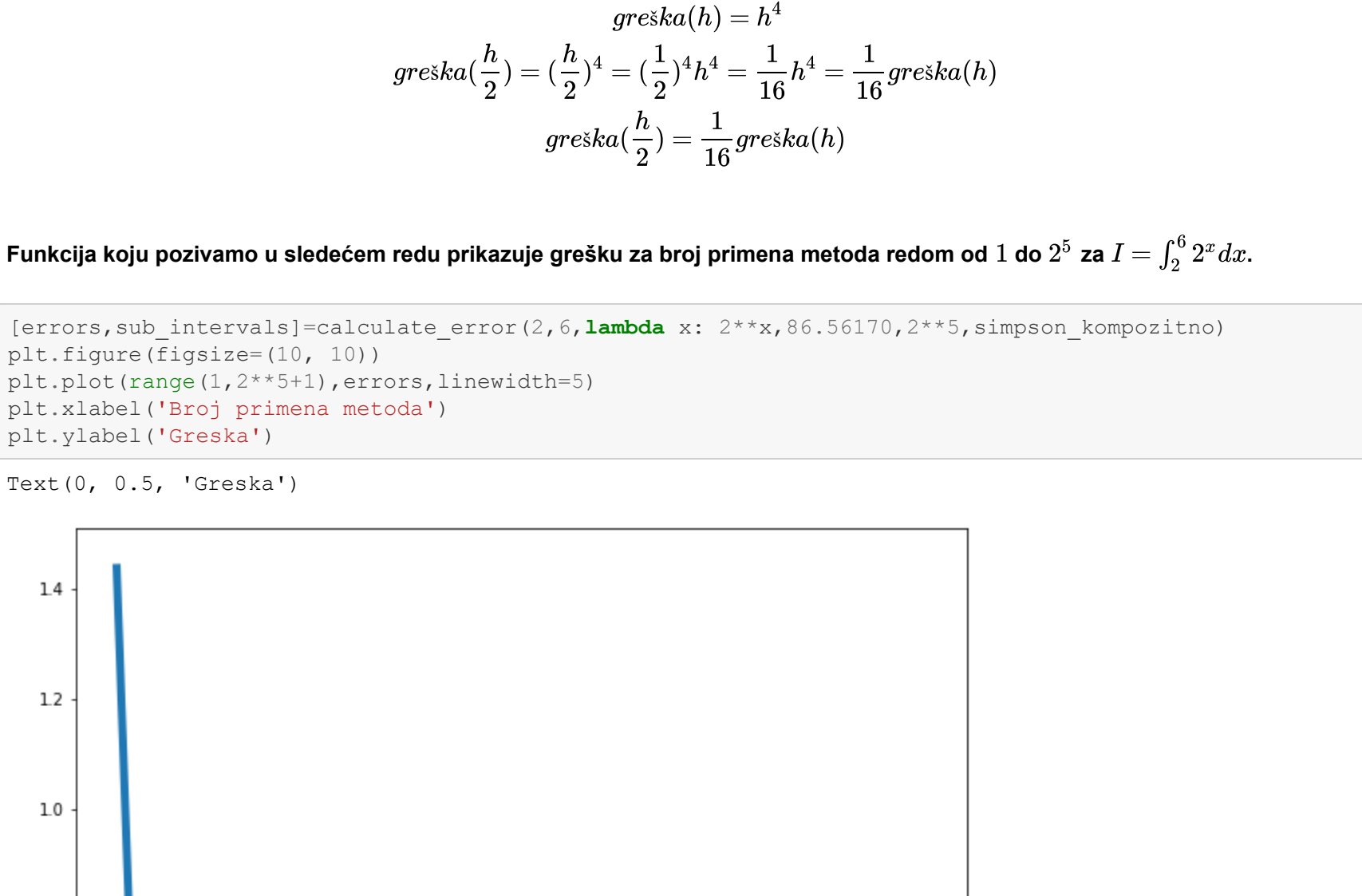
0.001126225185810275

0.15524533367528592

Vidimo da samo dve primene Simpsonovog metoda rezultuju greškom od 0.1% za primer $f(x) = 2^x$.

Sa sledećeg grafika može se videti poklapanje $f(x) = 2^x$ i dve primene Simpsonovog 1/3 metoda.

```
In [33]: draw_simpsons(2,6,lambdax: 2**x,2)
```


Poredimo sada kompozitne metode na primeru $f(x) = x - \cos(2x)$

```
In [34]: I_simpson_kom = simpson_kompozitno(2,6,lambdax:x=np.cos(2*x),2)
I_trapez_kom = trapez_kompozitno(2,6,lambdax:x=np.cos(2*x),2)

print(I_simpson_kom)
print(I_trapez_kom)
```

15.87213156648423

16.100789792748346

```
In [35]: tacno_resenje = 15.88988521134625
```

```
print(tacno_resenje)
```

```
print(np.abs(tacno_resenje-I_simpson_kom)/tacno_resenje)
print(np.abs(tacno_resenje-I_trapez_kom)/tacno_resenje)
```

15.88988521134625

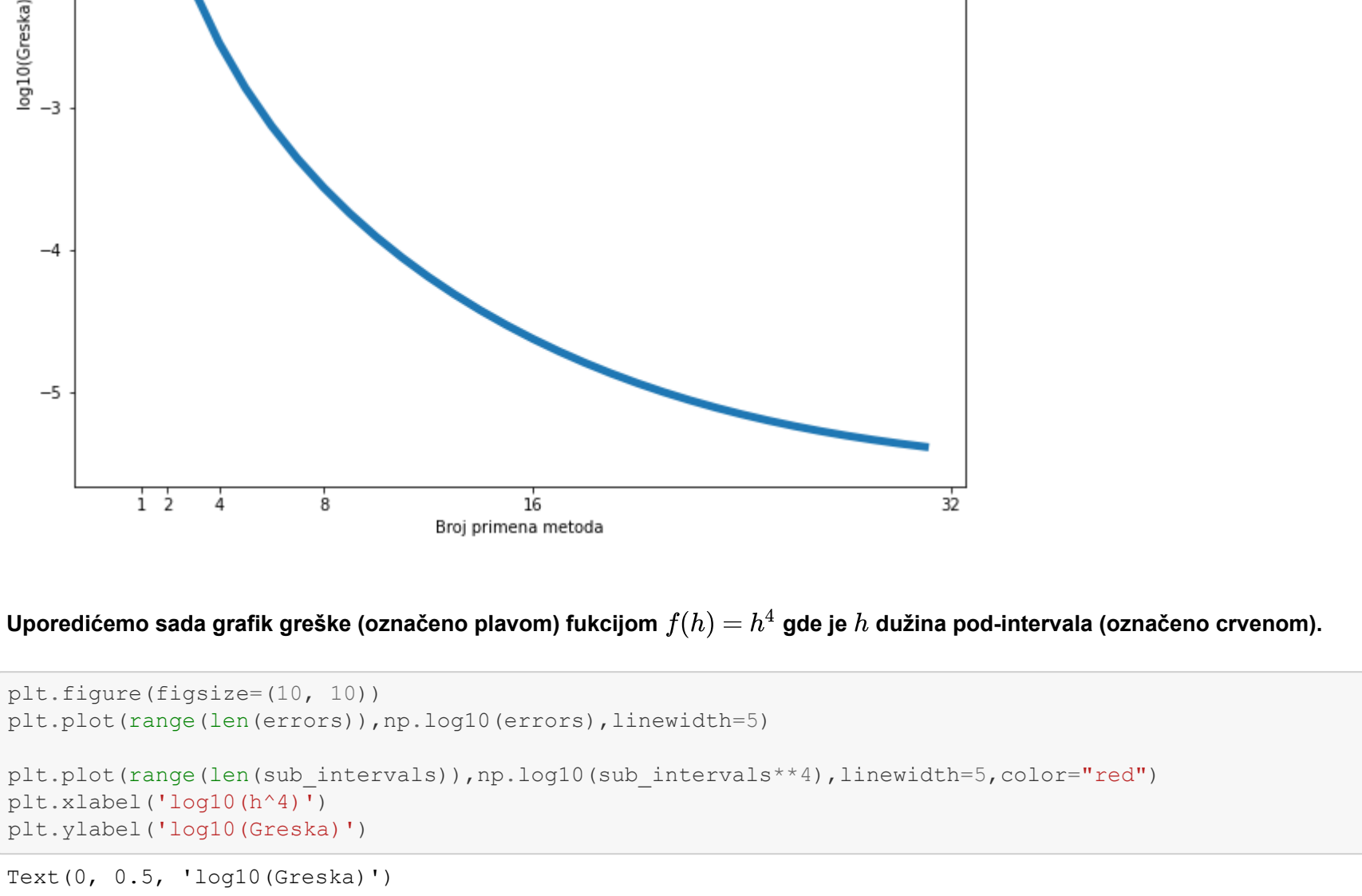
0.0011172822035549697

0.01327287866441093

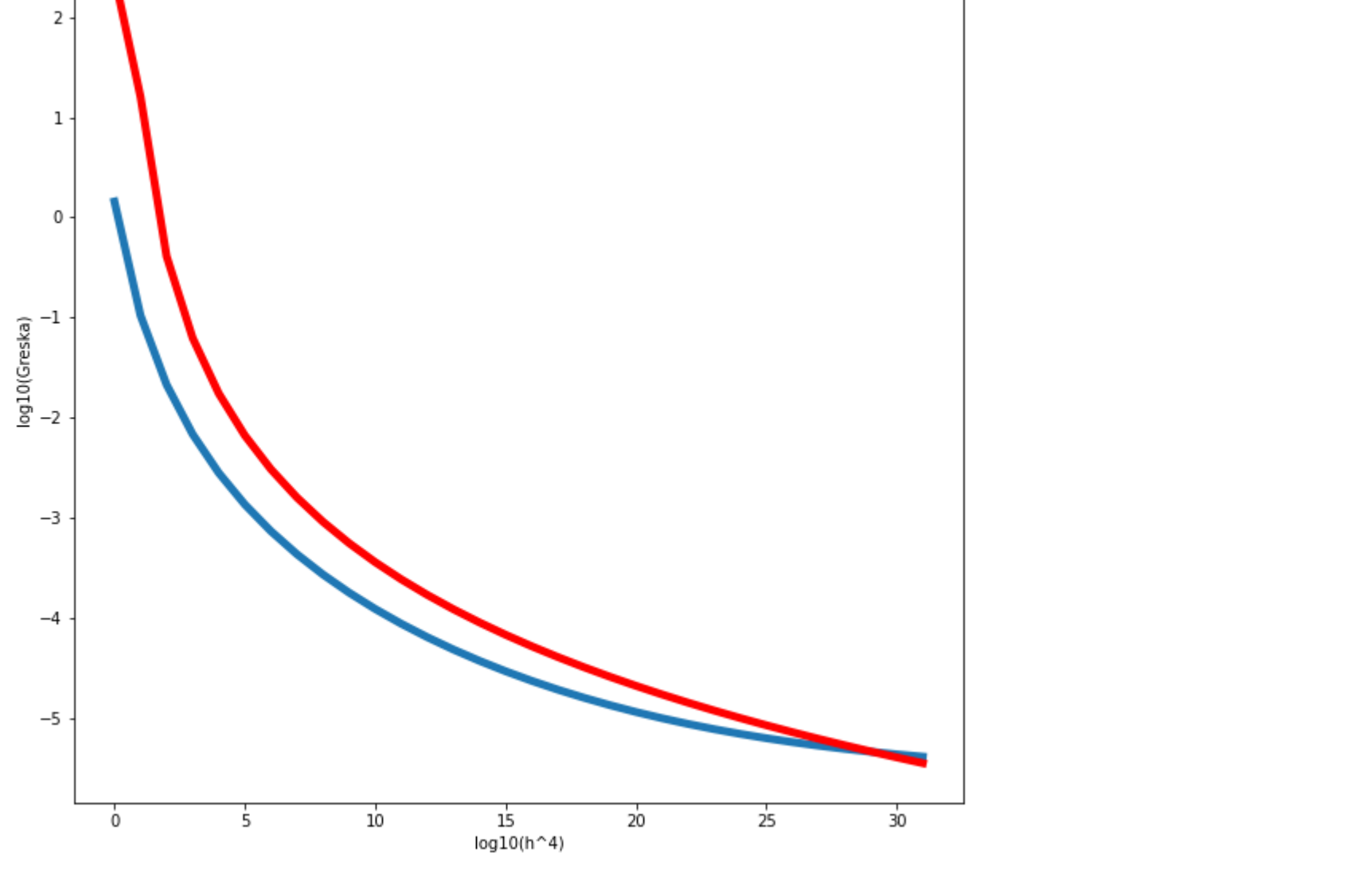
Vidimo da samo dve primene Simpsonovog metoda i u ovom slučaju rezultuju greškom od 0.1%, dok je greška kompozitne metode trapeza ~1.3%.

Pokazaćemo sada i grafičko poređenje.

```
In [36]: draw_simpsons(2,6,lambdax:x=np.cos(2*x),2)
```



```
In [37]: draw_trapezoids(2,6,lambdax:x=np.cos(2*x),2)
```


Red greške Simpsonog 1/3 metoda.

Simpsonov 1/3 metod ima red greške:

$$O(h^4)$$

gde je h veličina pod-intervala.

Kod Simpsonovog 1/3 metoda kada dupliramo broj primena, tj. h podelimo sa 2, greška se smanji 16 puta:

$$greska(h) = h^4$$

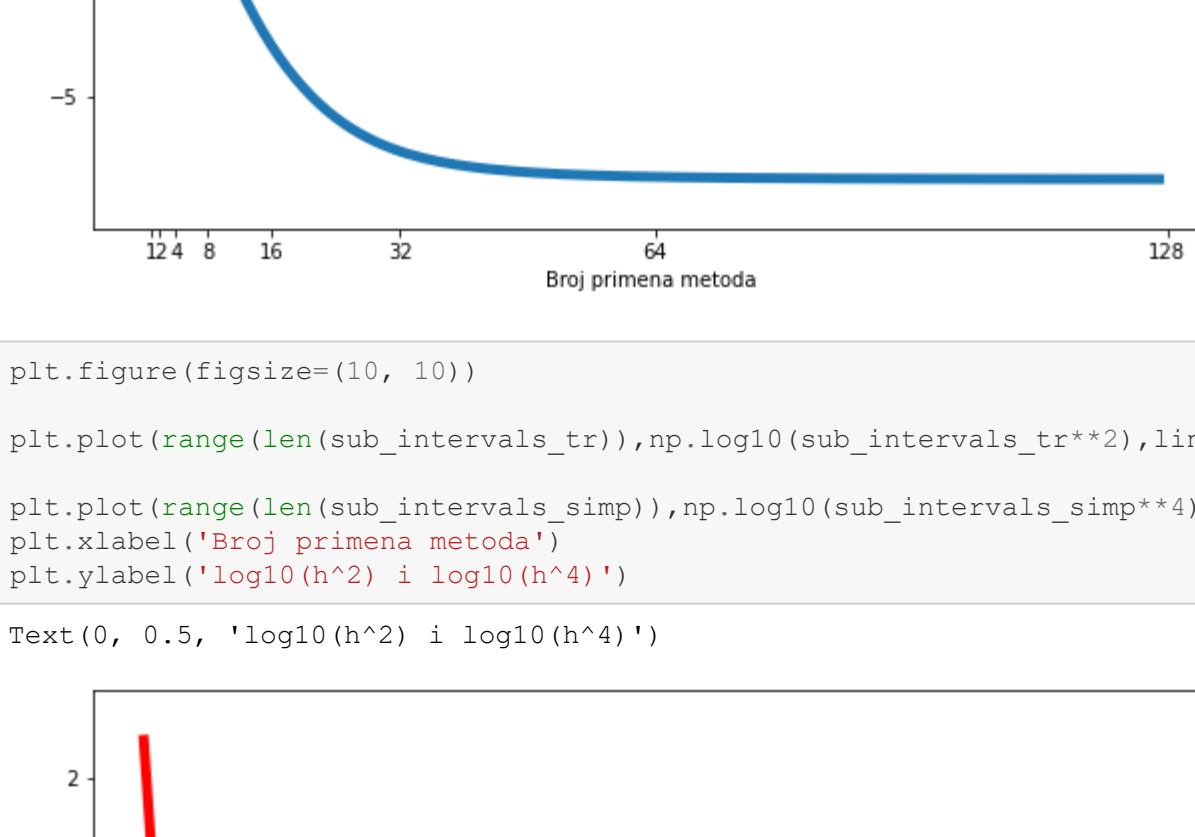
$$greska\left(\frac{h}{2}\right) = \left(\frac{h}{2}\right)^4 = \frac{1}{2^4} h^4 = \frac{1}{16} h^4 = \frac{1}{16} greska(h)$$

$$greska\left(\frac{h}{2}\right) = \frac{1}{16} greska(h)$$

Funkcija koju pozivamo u sledećem redu prikazuje grešku za broj primena metoda redom od 1 do 2^5 za $I = \int_2^6 2^x dx$.

```
In [38]: [errors,sub_intervals]=calculate_error(2,6,lambdax: 2**x,86.56170,2**5,simpson_kompozitno)
plt.figure(figsize=(10, 10))
plt.plot(range(1,2**5+1),errors,linewidth=5)
plt.xlabel('Broj primena metoda')
plt.ylabel('Greška')
```

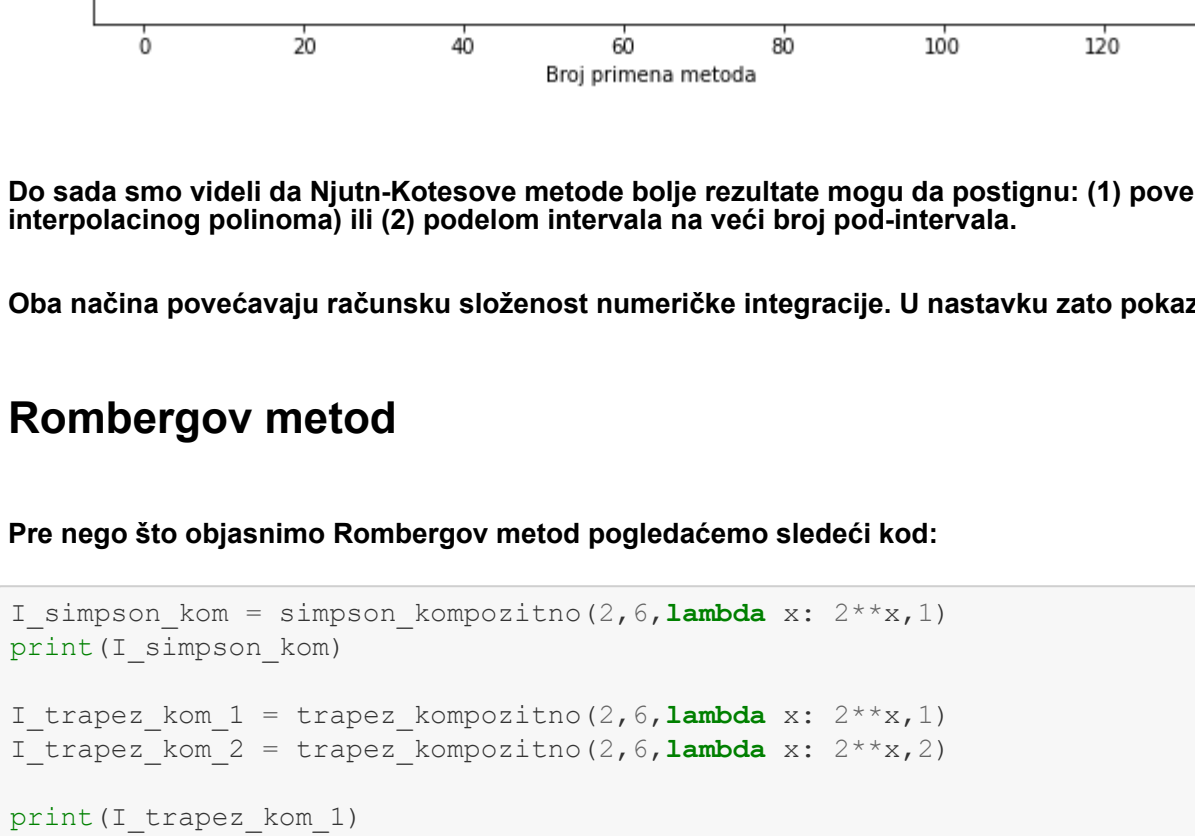
```
Out[38]: Text(0, 0.5, 'Greška')
```


Prelazimo na logaritamsku skalu.

```
In [39]: plt.figure(figsize=(10, 10))
plt.plot(range(1,2**5+1),np.log10(errors),linewidth=5)
plt.xlabel('Broj primena metoda')
plt.ylabel('log10(Greška)')
plt.xticks([2**i for i in range(6)])
```

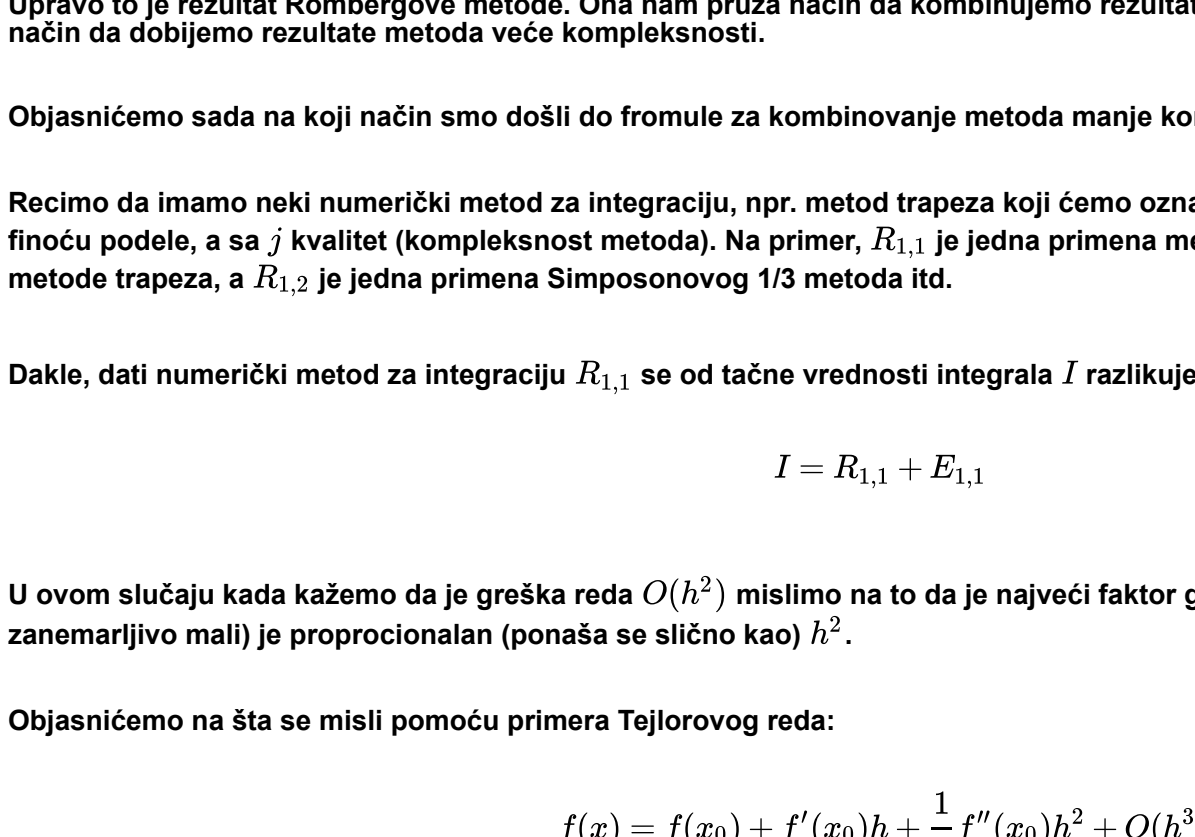
```
Out[39]: [(<matplotlib.axis.XTick at 0x2284bc299908>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284bc299208>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284bc291c18>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284bc2eb8d0>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284bc2c8a20>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284bc2d5080>],
[Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, '')])
```


Uporedićemo sada grafik greške (označeno plavom) funkcijom $f(h) = h^4$ gde je h dužina pod-intervala (označeno crvenom).

```
In [40]: plt.figure(figsize=(10, 10))
[errors,sub_intervals]=calculate_error(2,6,lambdax: 2**x,86.56170,2**7,simpson_kompozitno)
plt.plot(range(1,2**7+1),np.log10(errors),linewidth=5)
plt.plot(range(len(sub_intervals)),np.log10(sub_intervals**4),linewidth=5,color='red')
plt.xlabel('log10(h^4)')
plt.ylabel('log10(Greška)')
```

```
Out[40]: Text(0, 0.5, 'log10(Greška)')
```


Vidimo da postoji jako veliko podudaranje grafika, iz čega se može zaključiti da odnos između greške i veličine pod-intervala na četvrti stepen stoji.

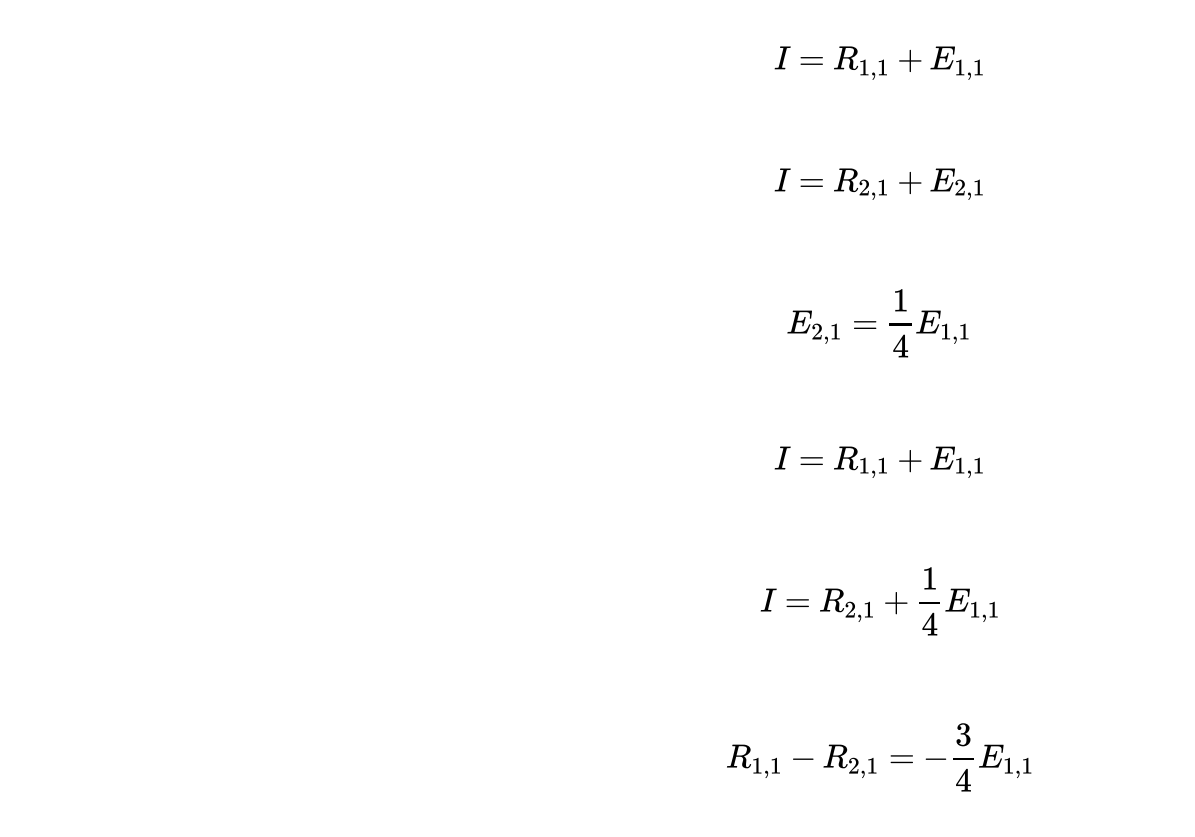
Uporedićemo grafike grešaka metode trapeza i Simpsonove 1/3 metode. Poređenje ćemo uraditi za integral funkcije

$$I = \int_2^6 x - \cos(2x) dx$$

```
In [41]: plt.figure(figsize=(10, 10))
[errors_simpson,sub_intervals_simp]=calculate_error(2,6,lambdax: 2**x,86.56170,2**7,simpson_kompozitno)
[errors_trapez,sub_intervals_tr]=calculate_error(2,6,lambdax: 2**x,86.56170,2**7,trapez_kompozitno)

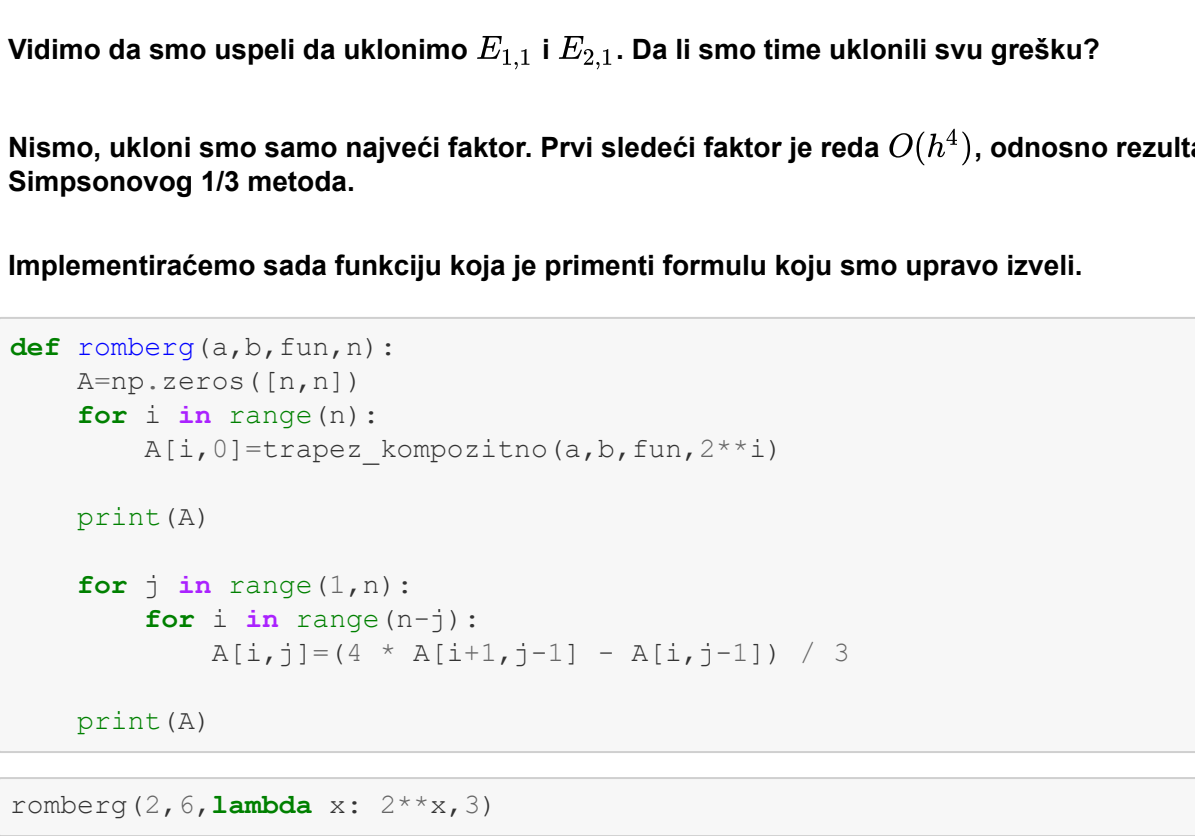
plt.plot(range(len(errors_simp)),np.log10(errors_simp),linewidth=5)
plt.plot(range(len(errors_trapez)),np.log10(errors_trapez),linewidth=5)
plt.xlabel('Broj primena metoda')
plt.ylabel('log10(Greška)')
```

```
Out[41]: [(<matplotlib.axis.XTick at 0x2284bc0fd30>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284bc0ef160>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284bc0f400>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284baef998>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284baef7160>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284baef6b6a>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284baef6390>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284bc2f748>],
[Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, '')])
```



```
In [42]: plt.figure(figsize=(10, 10))
plt.plot(range(len(sub_intervals_tr)),np.log10(sub_intervals_tr**2),linewidth=5,color='blue')
plt.plot(range(len(sub_intervals_simp)),np.log10(sub_intervals_simp**4),linewidth=5,color='red')
plt.xlabel('Broj primena metoda')
plt.ylabel('log10(h^2) i log10(h^4)')
```

```
Out[42]: Text(0, 0.5, 'log10(h^2) i log10(h^4)')
```


Do sada smo videli da Njtn-Kotesove metode bolje rezultate mogu da postignu: (1) povećanjem kompleksnosti metode (stepena interpolacionog polinoma) ili (2) podelom intervala na veći broj pod-intervala.

Oba načina povećavaju računsku složenost numeričke integracije. U nastavku zato pokazujemo jednu od alternativa.

Rombergov metod

Pre nego što objasnimo Rombergov metod pogledaćemo sledeći kod:

```
In [43]: I_simpson_kom = simpson_kompozitno(2,6,lambdax: 2**x,1)
print(I_simpson_kom)

I_trapez_kom_1 = trapez_kompozitno(2,6,lambdax: 2**x,1)
I_trapez_kom_2 = trapez_kompozitno(2,6,lambdax: 2**x,2)

print(I_trapez_kom_1)
print(I_trapez_kom_2)

print((4*I_trapez_kom_2-I_trapez_kom_1)/3)
```

88.0

136.0

100.0

88.0

Vidimo da smo pomoću dve upotrebe metode trapeza (za 1 i 2 trapeza) dobili isti rezultat kao da smo upotrebili Simpsonovu 1/3 metodu za ceo interval.

Dakle, dobili smo rezultat Simpsonove 1/3 bez da upošte znamo formulu ili implementaciju te metode. To je veoma značajan rezultat!

Sve što smo uradili je $(4I_{\text{trapez_kom_2}} - I_{\text{trapez_kom_1}})/3$. Postavlja se pitanje kako smo znali koje računске operacije da upotrebimo?

Upravo to je rezultat Rombergove metode. Ona nam pruža način da kombinujemo rezultate metoda manje kompleksnosti na takav način da dobijemo rezultate metoda veće kompleksnosti.

Objasnićemo sada na koji način smo došli do formule za kombinovanje metoda manje kompleksnosti.

Recimo da imamo neki numerički metod za integraciju, npr. metod trapeza koji ćemo označiti sa $R_{1,1}$. Kod $R_{1,j}$ sa i označavamo finocu podelu, a sa j kvalitet (kompleksnost metoda). Na primer, $R_{1,1}$ je jedna primena metode trapeza, $R_{2,1}$ su dve primene metode trapeza, a $R_{1,2}$ je jedna primena Simpsonovog 1/3 metoda itd.

Dakle, dati numerički metod za integraciju $R_{1,1}$ se od tačne vrednosti integrala I razlikuje za grešku $E_{1,1}$ koja je reda $O(h^2)$:

$$I = R_{1,1} + E_{1,1}$$

U ovom slučaju kada kažemo da je greška reda $O(h^2)$ mislimo na to da je najveći faktor greške (u odnosu na koga su svi ostali zanemarljivo mali) je proporcionalan (ponaša se slično kao) h^2 .

Objasnićemo na šta se misli pomoću primera Tejlorovog reda:

$$f(x) = f(x_0) + f'(x_0)h + \frac{1}{2}f''(x_0)h^2 + O(h^3)$$

, gde je $h = x - x_0$.

Iz definicije Tejlorovog reda znamo da su $O(h^3)$ nismo označili samo jedan element koji je preostao u redu nego da se za jako male vrednosti h sve što je preostalo ponaša kao h^3 , tj. da je taj sa sabirak uz h^3 najveći faktor greške ako koristimo samo prva tri člana reda da aproksimiramo funkciju u okolini tačke x_0 . To znači da greška ima sledeći oblik:

$$f(x) = f(x_0) + f'(x_0)h + \frac{1}{2}f''(x_0)h^2 + Ah^3 + Bh^4 + Ch^5 + \dots$$

, gde su A, B, C neke konstante, a mi mi zanemarujemo delove $+Bh^4 + Ch^5 + \dots$ i posmatramo samo najveći faktor Ah^3 .

Kod Njtn-Kotesovih formula imamo istu situaciju samo su stepeni faktora greške uvek parni (za detalje pogledati udzbenik). Na primer, za metod trapeza važi:

$$I = R_{1,1} + Ah^2 + Bh^4 + Ch^6 + \dots$$

, a za Simpsonov 1/3 metod važi:

$$I = R_{1,2} + Ah^4 + Bh^6 + \dots$$

(A, B, C, \dots su konstante i nisu liste u slučaju metoda trapeza i Simpsonovog 1/3 metoda).

Pokazujemo sada na koji način se izvodi formula za Rombergov metod.

Uzmimo dve primene metode trapeza, za ceo veličinu pod-intervala h , $\frac{1}{2}h$. Označimo ih sa $R_{1,1}$ i $R_{2,1}$, a njihove najveće faktore grešaka (sabirak sa h^3) sa $E_{1,1}$ i $E_{2,1}$.

U nastavku pokušavamo nekako da iskombinujemo $R_{1,1}$ i $R_{2,1}$ tako da uklonimo $E_{1,1}$ i $E_{2,1}$.

Ključna stvar koja će nam to omogućiti je to što znamo da važi da je:

$$E_{2,1} = \frac{1}{4}E_{1,1}$$

Ranije smo pokazali kada prepolovimo veličinu pod-intervala, greška metode trapeza se smanji 4 puta.

Posmatrajmo sada sledeće izvođenje:

$$I = R_{1,1} + E_{1,1}$$

$$I = R_{2,1} + E_{2,1}$$

$$E_{2,1} = \frac{1}{4}E_{1,1}$$

$$I = R_{1,1} + E_{1,1}$$

$$I = R_{2,1} + \frac{1}{4}E_{1,1}$$

$$R_{1,1} - R_{2,1} = -\frac{3}{4}E_{1,1}$$

$$E_{1,1} = -\frac{4(R_{2,1} - R_{1,1})}{3}$$

$$I = R_{1,1} + E_{1,1} = R_{1,1} + \frac{4(R_{2,1} - R_{1,1})}{3}$$

$$I = \frac{4R_{2,1} - R_{1,1}}{3}$$

Vidimo da smo uspeali da uklonimo $E_{1,1}$ i $E_{2,1}$. Da li smo time uklonili svu grešku?

Nismo, uklonili smo samo najveći faktor. Prvi sledeći faktor je reda $O(h^4)$, odnosno rezultat koji smo dobili je u stvari rezultat Simpsonovog 1/3 metoda.

Implementiraćemo sada funkciju koja je primeniti formulu koju smo upravo izveli.

```
In [44]: def romberg(a,b,fun,n):
        k=np.zeros([n,n])
        for i in range(n):
            A[i,0]=trapez_kompozitno(a,b,fun,2**i)

        print(A)

        for i in range(1,n):
            for j in range(n-i):
                A[i,j]=(4 * A[i+1,j+1] - A[i,j-1]) / 3

        print(A)
```

```
In [45]: romberg(2,6,lambdax: 2**x,3)
```

[[136., 0., 0.]

[100., 0., 0.]

[90., 0., 0.]

[[136., 88., 86.22222222]

[100., 86.66666667, 0.,]

[90., 0., 0., 0.]]

Posmatramo samo rezultate druge kolone prethodno očišćane matrice. Na ostale kolone fokusiramo se u nastavku.

```
In [46]: I_simpson_kom = simpson_kompozitno(2,6,lambdax: 2**x,2)

print(I_simpson_kom)

86.66666666666666
```


Šta bi se dogodilo kada bi smo u prethodnom izvođenju koristili Simpsonov 1/3 metod umesto metoda trapeza:

$$I = R_{1,2} + E_{1,2}$$

$$I = R_{2,2} + E_{2,2}$$

$$E_{2,2} = \frac{1}{16} E_{1,2}$$

$$R_{1,2} - R_{2,2} = -\frac{15}{16} E_{1,2}$$

$$E_{1,2} = -\frac{16(R_{2,2} - R_{1,2})}{15}$$

$$I = R_{1,2} + E_{1,2} = R_{1,2} + \frac{16(R_{2,2} - R_{1,2})}{15}$$

$$I = \frac{16R_{2,2} - R_{1,2}}{15}$$

Dakle, ako sa u $R_{i,j}$ sa i ozačnimo fnoću podele, a sa j kvalitet (kompleksnost metoda) vidimo da je šablon za Rombergov da se $R_{i+1,j}$ množi sa 4^j , a deli se sa $4^j - 1$, odnosno:

$$R_{i,j+1} = \frac{4^j R_{i+1,j} - R_{i,j}}{4^j - 1}$$

Implementiramo sada šablon koji smo izveli. Funkcija koju dobijamo proizvoljan broj puta primenjuje formulu iz prethodnog reda. Tačnost do koje hoćemo da idemo unosil se kao broj kolona matrice, odnosno n .

Najbolji rezultat koji imamo je poslednji element prve vrste, pa njega vraćamo.

```
In [47]: def romberg(a,b,fun,n):
    nmp.zeros((n,n))
    for i in range(n):
        A[i,0]=trapez_kompozitno(a,b,fun,2**(i))

        for j in range(1,n):
            for i in range(n-j):
                A[i,j]=(4**(j+1) * A[i+1,j-1] - A[i,j-1]) / (4**(j+1) - 1)

        print(A)
    return A[0,n-1]
```

```
In [48]: I_romberg=romberg(2,6,lambdax: 2**x,3)

print(I_romberg)

[[136.      88.      86.57777778]
 [100.      86.66666667    0.      ]
 [ 90.      86.56854249    0.      ]
 [ 86.57777777777778      0.      ]]
```

```
In [49]: tacno_resenje = 86.56170

print(tacno_resenje)

print(I_romberg)

86.5617
86.57777777777778
```

Vidimo da smo uspeali da dobijemo približno tačno rešenje iako smo od metoda za numeričku integraciju koristili samo metod trapeza i to za $2^2 = 4$ primena.

```
In [50]: I_romberg=romberg(2,6,lambdax: 2**x,4)

print(I_romberg)
print(tacno_resenje)

[[136.      88.      86.57777778  86.56175046]
 [100.      86.66666667  86.56200088    0.      ]
 [ 90.      86.56854249    0.      0.      ]
 [ 87.42640687    0.      0.      0.      ]]
86.56175045688057
86.5617
```

Vidimo da smo, za $2^3 = 8$ primena, uspeali da dobijemo rešenje za koje je greška manja od 10^{-4} .

Pogledaćemo sada koliko bi nam otprilike trebalo primena metode trapeza da bi dobili rešenje za koje važi da je greška manja od 10^{-4} .

```
In [51]: (errors,sub_intervals)=calculate_error(2,6,lambdax: 2**x,86.56170,2**12,trapez_kompozitno)

plt.figure(figsize=(10, 10))
plt.plot(range(len(errors)),np.log10(errors),linewidth=5)
plt.xlabel('Broj primena metoda')
plt.ylabel('log10(Greska)')

plt.xticks(2**i for i in range(13))
```

```
Out [51]: (<matplotlib.axis.XTick at 0x2284bed4cf8>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284bed4400>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284bdc07d69>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x22837d30f98>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x22837d30320>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x22837d30278>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284baef198>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284baef0f0>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284b0d9c18>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284b0d9048>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284b0d9e80>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x2284baefc88>,
<matplotlib.axis.XTick at 0x22838d3b080>),
[Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, ''),
Text(0, 0, '')])
```

```
In [52]: I_trapez_kom=trapez_kompozitno(2,6,lambdax: 2**x,2**10)

print(I_trapez_kom)

86.56175533626447
```

```
In [53]: print(np.abs(tacno_resenje-I_trapez_kom)<10**+4)

True
```

Dakle bez Rombergove metode trebalo bi negde oko 2^{10} primena metoda trapeza da dobijemo veoma tačno rešenje (greška je manja od 10^{-4}), što možemo da vidimo na grafiku iznad.

Takođe sa Rombergovom metodom sa 8 primena metode trapeza postigli smo rezultat metode koja ima tačnost reda $O(h^3)$ bez poznavanja formule ili implementacije metode tako velikog reda tačnosti.

Gausova kvadratura

Recimo da izračunavamo integral funkcije ispod na intervalu [-1,1].

```
In [54]: fun=lambdax: 3 * x**3 - 4 * x**2 + 2 * x + 20

draw trapezoids(-1,1,fun,1)
```


Koristimo jednu primenu metode trapeza:

```
In [55]: I_trapez_I=trapez_kompozitno(-1,1,fun,1)

print(I_trapez_I)

a=-1
b=1

I_trapez_I_rucno=(b-a)/2*fun(a)+(b-a)/2*fun(b)

print(I_trapez_I_rucno)

32.0
32.0
```

Metoda trapeza uvek koristi krajnje tačke $(a, f(a))$ i $(b, f(b))$ i množi ih vrednošću $(b - a)/2$.

Šta bi bilo ako bi odabrali neke druge tačke i pomnožili ih nekom drugom vrednošću?

```
In [56]: x1=-0.577350269
x2=0.577350269
c1=1
c2=-1;

I_gq=c1* fun(x1) + c2 * fun(x2)

print(I_gq)

37.333333333508502
```

```
In [57]: tacno_resenje=112/3 #odredeno analitički

print(tacno_resenje)

37.333333333333336
```

Na koji način smo znali koje tačke i koje koeficijente da upotrebimo da upotrebimo da bi dobili tačno rešenje?

To je rezultat Gausove kvadrature.

Cilj Gausove kvadrature je da postigne veći nivo tačnosti bez povećanja kompleksnosti metode.

Drugim rečima, hoćemo da uzmemo vrednosti funkcije u dve tačke x_1 i x_2 da ih pomnožimo sa neka dva koeficijenta c_1 i c_2 , ali tako da dobijemo veću tačnost od metode trapeza.

Kod metode trapeza je $x_1 = a, x_2 = b, c_1 = \frac{b-a}{2}, c_2 = \frac{b-a}{2}$.

Postupak određivanja tačaka i koeficijenata

Pošto imamo 4 nepoznate koje treba da odredimo (x_1, x_2, c_1, c_2) trebalo bi na neki način da smislimo 4 uslova (jednačine) koje ti koeficijenti treba da zadovolje.

Zahtevamo da te 4 vrednosti budu takve da linearna kombinacija:

$$c_1 f(x_1) + c_2 f(x_2)$$

ima isti rezultat kao analitičko rešenje integrala bilo kog polinoma trećeg stepena na intervalu $[a, b]$ gde su x_1 i x_2 tačke iz tog intervala. Dakle, želimo da postignemo da za bilo koji polinom:

$$f(x) = a_1 x^3 + a_2 x^2 + a_3 x + a_4$$

važi:

$$\int_a^b (a_1 x^3 + a_2 x^2 + a_3 x + a_4) dx = c_1 f(x_1) + c_2 f(x_2)$$

$$c_1 f(x_1) + c_2 f(x_2) = c_1 (a_1 x_1^3 + a_2 x_1^2 + a_3 x_1 + a_4) + c_2 (a_1 x_2^3 + a_2 x_2^2 + a_3 x_2 + a_4) = a_1 (c_1 x_1^3 + c_2 x_2^3) + a_2 (c_1 x_1^2 + c_2 x_2^2) + a_3 (c_1 x_1 + c_2 x_2) + a_4 (c_1 + c_2)$$

$$\int_a^b (a_1 x^3 + a_2 x^2 + a_3 x + a_4) dx = a_1 \frac{b^4 - a^4}{4} + a_2 \frac{b^3 - a^3}{3} + a_3 \frac{b^2 - a^2}{2} + a_4 (b - a)$$

$$a_1 \frac{b^4 - a^4}{4} + a_2 \frac{b^3 - a^3}{3} + a_3 \frac{b^2 - a^2}{2} + a_4 (b - a) =$$

$$a_1 (c_1 x_1^3 + c_2 x_2^3) + a_2 (c_1 x_1^2 + c_2 x_2^2) + a_3 (c_1 x_1 + c_2 x_2) + a_4 (c_1 + c_2)$$

Dobijamo sledeći sistem nelinearnih jednačina:

$$c_1 x_1^3 + c_2 x_2^3 = \frac{b^4 - a^4}{4} \quad c_1 x_1^2 + c_2 x_2^2 = \frac{b^3 - a^3}{3}$$

$$c_1 x_1 + c_2 x_2 = \frac{b^2 - a^2}{2} \quad c_1 + c_2 = b - a$$

Sistem ima analitičko rešenje oblika:

$$x_1 = \frac{b-a}{2} \left(\frac{1}{\sqrt{3}} \right) + \frac{a+b}{2} \quad x_2 = \frac{b-a}{2} \left(\frac{1}{\sqrt{3}} \right) + \frac{a+b}{2}$$

$$c_1 = \frac{b-a}{2} \quad c_2 = \frac{b-a}{2}$$

Gausova kvadratura se tipično koristi na sledeći način.

1.Imamo unapred izračunate vrednosti tačaka i koeficijenata za interval $[-1, 1]$ koje se mogu pronaći u literaturi ili na internetu.

2.Integral koji rešavamo na intervalu $[a, b]$ svodimo na $[-1, 1]$ uvođenjem linearnog mapiranja (koje pokazujemo u nastavku).

3.Koristimo tačke i koeficijente za interval $[-1, 1]$ da rešimo integral.

Konkretno za dve tačke, vrednosti tačaka i koeficijenata za interval $[-1, 1]$ su:

$$x_1 = -0.577350269 \quad x_2 = 0.577350269$$

$$c_1 = 1 \quad c_2 = 1$$

Kao malu vežbu, možemo ih dobiti kao rešenje sledećeg sistema:

$$c_1 x_1^3 + c_2 x_2^3 = 0 \quad c_1 x_1^2 + c_2 x_2^2 = \frac{2}{3}$$

$$c_1 x_1 + c_2 x_2 = 0 \quad c_1 + c_2 = 2$$

```
In [58]: from scipy.optimize import fsolve

def f(x):
    x=[2]*x[0]**3+x[3]*x[1]**3,
    return
    x=[2]*x[0]**2+x[3]*x[1]**2 - 2./3.,
    x[2]*x[0] +x[3]*x[1],
    x[2]*x[0] -x[3]*x[1]
```

```
resenje = fsolve(f, [-0.5,0.5,1.1,1.1])

print(resenje)

[-0.57735027  0.57735027  1.      1.      ]
```

Kao primer upotrebe Gausove kvadrature prvo rešavamo integral funkcije:

$$I = \int_{-1}^1 2^x dx$$

```
In [59]: tacno_resenje=3/(2*np.log(2))

print(tacno_resenje)

2.1640425613334453
```

```
In [60]: fun=lambdax: 2**x
x1=-0.577350269
x2=0.577350269
c1=1
c2=1.
I_gq=c1*2**x1+c2*2**x2

print(I_gq)

2.16229989266768
```

```
In [61]: I_trapez_I=trapez_kompozitno(-1,1,lambdax: 2**x,1)

print(I_trapez_I)

2.5
```

Sada koristimo istu podintegralnu funkciju, ali menjamo interval:

$$I = \int_2^6 2^x dx$$

To znači da sada moramo x koji je intervalu $[2, 6]$ da prebacimo na neko t koje će biti u intervalu $[-1, 1]$.

Pokazaćemo kako možemo da mapiramo proizvoljan interval $[a, b]$ na interval $[-1, 1]$. Mapiranje radimo pomoću prave koja prolazi kroz tačke $(-1, a), (1, b)$.

Formiramo pravu, tj. Lagranžov interpolacioni polinom za $(-1, a), (1, b)$.

Uvodimo promenljivu t koja je u intervalu $[-1, 1]$.

Pomoću Lagranžovog polinoma određujemo koju smenu treba da uvedemo za x iz intervala $[a, b]$ tako da umesto x integralimo po t iz $[-1, 1]$.

$$x = a \frac{t-1}{-1-1} + b \frac{t-(-1)}{1-(-1)} = \frac{t-1}{-2} a + \frac{t+1}{2} b = \frac{b-a}{2} t + \frac{a+b}{2}$$

$$x = \frac{b-a}{2} t + \frac{a+b}{2}$$

Ako upotrebimo prethodnu smenu za x u integralu:

$$I = \int_a^b f(x) dx$$

onda podintegralna funkcija ima novu nezavisnu promenljivu t koja je u rasponu $[-1, 1]$.

Moramo da zamenimo dx pa računamo izvod naše smene:

$$x = \frac{b-a}{2} t + \frac{a+b}{2} \implies dx = \frac{b-a}{2} dt$$

Uvodimo sada smenu u integral:

$$I = \int_a^b f(x) dx = \int_{-1}^1 f\left(\frac{b-a}{2} t + \frac{a+b}{2}\right) \frac{b-a}{2} dt$$

U kodu ispod testiramo i crtamo smenu za $(-1, 2), (1, 6)$:

```
In [62]: p=interp([-1,1],[2,6])

print(p)

[2.  4.]
```

```
In [63]: a=2.
b=6.
print((b-a)/2.)
print((a+b)/2.)

2.0
4.0
```

```
In [64]: print(np.polyval(p,-1))
print(np.polyval(p,1))

2.0
6.0
```

```
In [65]: plot_function([-2,2],lambdax: 2**x + 4)
plt.plot([-1,1],[2,6], 'o', markersize=14, markerfacecolor='r')
```

```
Out [65]: <matplotlib.lines.Line2D at 0x2284caa79b0>
```


Rešavamo sledeći integral pomoću Gausove kvadrature:

$$I = \int_2^6 2^x dx$$

$$I = \int_a^b 2^x dx = \int_{-1}^1 2^{\frac{b-a}{2} t + \frac{a+b}{2}} \frac{b-a}{2} dt = \int_{-1}^1 2^{2t+4} dt = \int_{-1}^1 2^{2t+5} dt$$

Sada koristimo:

$$f(t) = 2^{2t+5} \quad t_1 = -0.577350269 \quad t_2 = 0.577350269 \quad c_1 = 1$$

$$c_2 = 1$$

I izračunavamo:

$$I = c_1 f(t_1) + c_2 f(t_2) = 2^2 - 0.577350269 + 5 + 2^6 - 0.577350269 + 5$$

```
In [66]: I_gq=2** (2*-0.577350269+5)+2** (2*0.577350269+5)

print(I_gq)

85.61729488496321
```

```
In [67]: I_trapez_I=trapez_kompozitno(2,6,lambdax: 2**x,1)

print(I_trapez_I)

136.0
```

```
In [68]: tacno_resenje = 86.56170

print(tacno_resenje)

86.5617
```

```
In [69]: greska_gq=abs(I_gq-tacno_resenje)/tacno_resenje

print(greska_gq)

greska_I_trapez_I=abs(I_trapez_I-tacno_resenje)/tacno_resenje

print(greska_I_trapez_I)

0.010810196022403198
0.571136557983889
```

Iz rezultata se vidi da Gausova kvadratura za dve tačke ima značajno manju grešku od metode trapeza.

U nastavku dat je kod za Gausovu kvadraturu za dve tačke za proizvoljan interval $[a, b]$.

```
In [70]: def gauss_quad(a,b,fun,n):
    x=np.zeros((n,n))
    x=np.array([-0.577350269,0.577350269]) #koristimo np.array zato što nam je kasnije potrebno množenj
    e vektora u liniji: (b-a)/2.0 * x + (a+b)/2.0
    c=np.array([1.,1.])

    map_fun=(b-a)/2.0 * x + (a+b)/2.0
    map_dx=(b-a)/2.0

    I=sum(c*fun(map_fun)*map_dx)

    return I
```

```
In [71]: I_gauss_quad_I=gauss_quad(2,6,lambdax: 2**x,2)

print(I_gauss_quad_I)

85.61729488496321
```

```
In [72]: I_trapez_I=trapez_kompozitno(2,6,lambdax: 2**x,1)

print(I_trapez_I)

136.0
```

Za kraj samo napomena da se Gausova kvadratura može koristiti i za veći broj tačka od dve. Tačke i koeficijenti se izvedu tako da njihova linearna kombinacija daje tačan rezultat za integrale: petog, sedmog, devetog... stepena.

Kao i u slučaju dve tačke, u literaturi i na internetu dostupne su tabele sa vrednostima i sve što je potrebno je uvesti smenu koja će prebaciti integral na interval $[-1, 1]$.